

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра економіки України**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
економічного факультету
доц. Михайлишин Р.В.

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СЕМІНАР

підготовки	доктора філософії
галузі знань	05 “Соціальні та поведінкові науки”
спеціальності	051 “Економіка”
факультет	економічний

Львів – 2020 рік

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни “Науковий семінар ” для аспірантів з галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки” за спеціальністю 051 “Економіка”.

РОЗРОБНИК:

доктор економічних наук, професор Л.С.Гринів.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки України

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри економіки України проф. Гринів Л.С.

Схвалено Вченою радою економічного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

Голова Вченої ради економічного факультету доц. Михайлишин Р.В.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 051 “Економіка”	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-4-й	1-4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-7-й	1-7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,7		Практичні, семінарські	
		16 год.х4= 64 год.	6 год.х4=24 год.
	Самостійна робота		
	56 год.	96 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	Вид контролю:		
	Залік	Залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % до 47%;

для заочної форми навчання – 20 % до 80 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Науковий семінар» є оволодіння новітніми методами наукових досліджень, в тому числі міждисциплінарних, та формування вміння застосовувати їх для науково-аналітичної роботи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Науковий семінар» є: 1. здійснити

дослідження еволюційних змін в методології економічної науки, виходячи з вимог формування якісно нової моделі економіки в ХХІ. – моделі сталого розвитку; 2. проаналізувати новітні теоретичні концепції розвитку економіки; 3. виявити та дослідити критерії ефективності моделей економіки; 4. опрацювати першоджерела наукових праць вчених-

новаторів, що обґрунтували нові напрями розвитку економіки; 5. виявити передумови та необхідність здійснення міждисциплінарних досліджень в сучасних наукових пошуках економічної науки; 6. здійснити порівняльний аналіз концепції сталого розвитку світу з концепцією капіталізму стейкхолдерів; 7. засвоїти методологічні підходи до здійснення системного дизайну в наукових дослідженнях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант набуває загальні та фахові компетентності:

Загальнонаукові компетентності:

ЗК01, ЗК02, ЗК04.

Спеціальні (фахові) компетенції:

СК01, СК02, СК08, СК13.

Після вивчення навчальної дисципліни аспірант набуває

таких результатів навчання: РН01, РН02, РН09, РН10, РН11.

Знати:

- Закономірності становлення та розвитку методології економічної науки;
- Новітні методи наукових досліджень, в тому числі методи синергетики;
- Механізми здійснення державної економічної політики та відповідність їх вимогам національної безпеки держави;
- Сучасні тенденції формування оцінки екологізації та соціологізації економічної діяльності суб'єктів господарювання;
- Методологічні критерії міждисциплінарних досліджень в науці про сталий розвиток економіки;
- Методологічні особливості фізичної економії та застосування її досягнень в економічних наукових дослідженнях;
- Зміст наукових дискусій щодо інноваційних моделей розвитку економіки;
- Основні теоретико-методологічні дослідження українських вчених-економістів та їх місце в розвитку світової економічної науки.

Вміти:

- Застосовувати системно-синергетичний підхід до аналізу економічних процесів і явищ, що відбуваються на різних рівнях господарювання;
- Аналізувати методи та механізми здійснення державної економічної політики в Україні;
- Оцінити якісно нові тенденції екологізації та соціалізації економіки та окреслювати стратегічні орієнтири програмування економіки сталого розвитку
- Співставляти різні теоретико-методологічні підходи до розв'язань сучасних проблем господарської практики;

- Здійснювати міждисциплінарні дослідження та визначати синергічні ефекти від економічної діяльності;
- Застосовувати комунікативні навички під час наукових дискусій, формулювати власні наукові оцінки та відстоювати власну наукову позицію, що аргументована відповідними законами та фактами.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни “Навчальний семінар” складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Методологія, структура та функції наукового пізнання в економічній науці. Синергізм та системний дизайн.

Змістовий модуль 2. Науковий аналіз та організація наукової діяльності.

Змістовий модуль 1. Методологія, структура та функції наукового пізнання в економічній науці. Синергізм та системний дизайн.

Тема 1. Методологія та структура наукового пізнання. Наукове пізнання: сутність та етапи. Принципи академічної доброчесності в науковій діяльності. Теорія наукового пізнання. Науковий метод, його структура і функції. Нове знання: методологія формування. Метод як детермінацій не пізнання. Детермінізм в науковому пізнанні. Екологосоціальний детермінізм в науковому знанні. Міждисциплінарність економічного наукового пізнання. Інформатизація в системі наукового знання. Антропоцентризм та екоцентризм в економічній науці.

Тема 2. Категоріальний апарат методології наукових досліджень. Сутність категоріального апарату та понять в системі наукових досліджень. Об’єкт, предмет, мета наукового дослідження. Нові категорії в економічній науці. Зв’язки в наукових дослідженнях, їх сутність та різновиди. Економічне зростання та сталий розвиток: порівняльний аналіз категоріального апарату.

Тема 3. Вибір методів наукових досліджень. Наукове знання і системність. Економічна наука як складна система. Лінійні та нелінійні ефекти. Дискретне і неперервне. Детермінованість і випадковість. Інтерполяція і екстраполяція.

Тема 4. Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн. Методологія дослідження систем в економіці. Теорія Р. Вальраса та її оцінка. Нерівноважні стани в складних системах та їх дослідження. Логіко-гносеологічні засади системного аналізу. Системний дизайн в економіці. Ефект самоорганізації і системний дизайн. Синергетичні системи та їх характеристика. Самоорганізація в складних

системах. Ентропія та негентропія. Функції синергетичних систем в економіці. Нове еколого-економічне вчення: як складна система знань. Розвиток Української школи фізичної економії: нові моделі та перспективи.

Змістовий модуль 2. Науковий аналіз та організація наукової діяльності.

Тема 5. Аналіз діяльності об’єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень.

Розвиток синергетичних процесів та явищ: нові проблеми та методи наукового дослідження в економіці. Програмування розвитку економіки на мезо- та макроекономічних рівнях. Теоретичні моделі розвитку складних природосоціогосподарських систем. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища об’єкта управління. Моделювання екологічно та соціально збалансованого розвитку економіки в просторі і часі. Стратегічне управління та завдання стратегічного планування. Моделювання в системі наукових досліджень, моделі стратегічного розвитку економіки.

Тема 6. Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень. Виклад науково-дослідної продукції: сутність та різновиди. Зміст та особливості оформлення монографічної продукції. Зміст та особливості оформлення наукової статті та тез

наукових доповідей. Зміст та особливості оформлення наукового звіту. Структура УДК. Перспективні напрями розвитку економічної науки та пріоритетні напрямки наукових досліджень в ній.

Тема 7. Підготовка дисертаційних робіт. Структура та обсяг роботи. Оформлення магістерської роботи. Підготовка до захисту. Доповідь на методологічному семінарі. Алгоритм та структуризація економічного програмування. Наукові методи реалізації програмних цілей в економіці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		Л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Методологія, структура та функції наукового пізнання в економічній науці. Синергізм та системний дизайн.												
Тема 1. Методологія та структура наукового пізнання.	16		8			8	15		3			12
Тема 2. Категоріальний апарат методології наукових досліджень	16		8			8	15		3			12
Тема 3. Вибір методів наукових досліджень.	18		10			8	15		3			12
Тема 4. Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	20		12			8	15		3			12
Разом за змістовим модулем 1	70		38			32	60		12			48
Змістовий модуль 2. Науковий аналіз та організація наукової діяльності.												

Тема 5. Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень.	16		8			8			4			16
Тема 6. Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень.	16		8			8			4			16
Тема 7. Підготовка дисертаційних робіт.	18		10			8			4			16
Разом за змістовим модулем 2	50		26			24			12			48
Усього годин	120		64			56			24			96

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія та структура наукового пізнання.	8
2	Категоріальний апарат методології наукових досліджень	8
3	Вибір методів наукових досліджень.	10
4	Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	12
5	Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень	8
6	Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень.	8
7	Підготовка дисертаційних робіт.	10
	Усього	64

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія та структура наукового пізнання.	3
2	Категоріальний апарат методології наукових досліджень	3
3	Вибір методів наукових досліджень.	3
4	Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	3
5	Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень	4
6	Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень.	4
7	Підготовка дисертаційних робіт.	4
	Усього	24

6. Самостій на робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія та структура наукового пізнання.	7
2	Категоріальний апарат методології наукових досліджень	8
3	Вибір методів наукових досліджень.	7
4	Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	8
5	Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень	8
6	Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень.	8
7	Підготовка дисертаційних робіт.	10
	Усього	56

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія та структура наукового пізнання.	12
2	Категоріальний апарат методології наукових досліджень	12
3	Вибір методів наукових досліджень.	14
4	Наукове економічне знання і системність. Синергізм та системний дизайн.	14
5	Аналіз діяльності об'єкта дослідження: мезо-та макроекономічний рівень	16
6	Різновиди особливості викладу результатів наукових досліджень.	14
7	Підготовка дисертаційних робіт.	14
	Усього	96

7.. Методи навчання

Методи, що дозволяють донести до аспіранта навчально-пізнавальну інформацію: словесні методи – практичні заняття (тематичні, оглядові, інформаційні). Ситуаційні завдання, дискусії, науково-дослідні завдання та їх висвітлення.

8. Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали розподіляються таким чином:

- практичні заняття (контрольні тестування і розв'язування задач): 50%
- виконання науково-дослідного завдання (поглиблений аналіз однієї з актуальних новітніх методологічних проблем економічної науки: 15%.
- Підсумкова максимальна кількість балів – 100.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	7	6	7	7	8	7		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою
			Для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно
91 – 89	B	Дуже добре	Добре
71 – 80	C	Добре	
61 – 70	D	Задовільно	Задовільно
51 – 60	E	Достатньо	
31 – 50	FX	Недостатньо	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 30	F	Недостатньо	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література для вивчення дисципліни

1. Алексієвець Л. М. Методологія і методика наукових досліджень: навчальний посібник для студентів історичних факультетів / Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль: Видавництво ТНПУ, ім. В. Гнатюка, 2008.
2. Бобилев В. П. Методологія та організація наукових досліджень: [навчальний посібник] / В. П. Бобилев, І. І. Іванов, Ю. С. Пройдак; Міністерство освіти і науки України, Національна металургійна академія України. Дніпропетровськ: Системні технології, 2008. – 264 с.
3. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник /В.П. Волков [та ін.]; Міністерство освіти і науки України [та ін.]. Харків; Луганськ; Кременчук: [Видавництво СНУ імені Володимира Даля], 2009. – 351 с.
4. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: Навч. Посібник / Вітлінський В.В. –

К.:КНЕУ, 2008 – 408 с.

5. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економіка України: Навч. посібн. – Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2020.
6. Гетманцева Н. Д. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник для магістерських програм „Менеджмент корпорацій (АТ) та „Менеджмент малого бізнесу” / Н.Д. Гетманцева; Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”. Київ: КНЕУ, 2009. – 512 с.
7. Джурик Н. Р. Методологія і організація наукових досліджень: кредитно-модульна система організації навчального процесу: навчальний посібник / Н.Р. Джурик, І.М. Мельник; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2010.
8. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / В. Є. Юринець. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с
9. Гринів Л.С. Фізична економія: нові моделі сталого розвитку – Львів: «Ліга-прес», 2016.
10. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: навчальний посібник / В.І. Корбутяк; Міністерство освіти і науки, Національний університет водного господарства та природокористування. Рівне: НУВГП, 2010.
11. Кустовська О. В. Методологія системного підходу до наукових досліджень: Курс лекцій / Кустовська О.В. Герпопіні, І іономічіні думка, 2005. – 124 с.
12. Любич О. Й. Експериментальне забезпечення наукових досліджень: навчальний посібник / О.Й. Любич, А.Ф. Будник ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний університет.[Суми]: Видавництво СумДУ, 2009. – 185 с.
13. Макілвейн А. УДК останні розробки та плани на майбутнє / Макілвейн А. // Бібліотеки та асоц. в світі, що змінюється : нові технології та нові форми співробітництва – 2008. – т.2. – С. 454-459.
14. Hryniv, L. (2009), Transdisciplinary approach to sustainability: new models and possibilities. In Soloviy, I.P., Keeton, W.S., eds, Ecological economics and sustainable forest management: developing a transdisciplinary approach for the Carpathian Mountains. Lviv:Ukrainian National Forestry University Press, Liga-Pres, pp. 85-95. Retrieved from <http://www.uvm.edu/rsenr/wkeeton/pubpdfs/Solivy and Keeton 2009.pdf>
15. Hryniv, L. (2020) Conceptual principles of Physical Macroeconomics for Sustainable Development: Problems and Prospects. [In Ukrainian] https://www.problecon.com/article/?year=2020&abstract=2020_3_0_139_147
16. Hryniv, L. Development of V. Vernadsky's ideas in modern economic science/L.S. Hryniv // Visnyk of the National Academy of Sciences of Ukraine / National Academy of Sciences of Ukraine.-2013,- #7 p.p. 44-52. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/67640>

Інформаційні ресурси:

17. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
18. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України
19. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.Вернадського НАНУ.
20. <http://www.lsl.lviv.ua> – Львівська національна бібліотека імені В.Стефаника НАНУ.

Автор програми

д.е.н., проф. Л. С. Гринів